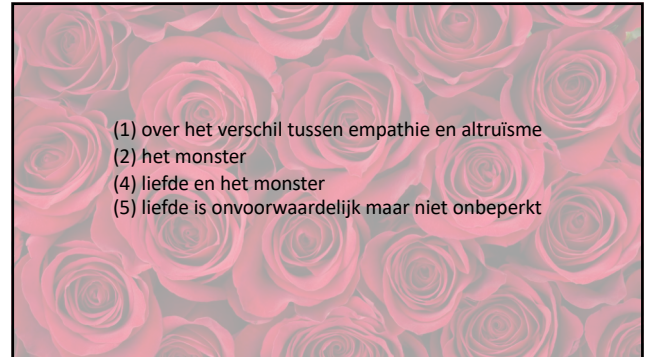

1

2

3

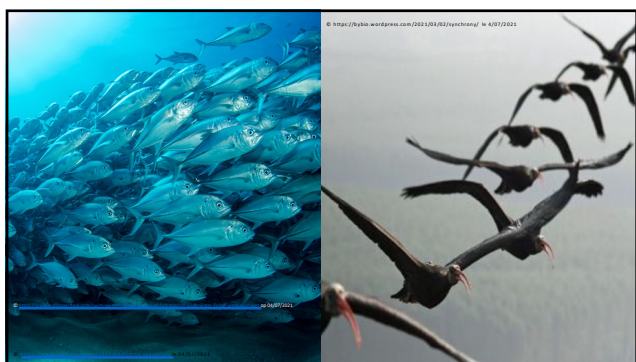
4

5

6

7

8

Taboes

Twee taboes organiseren de beschaving

- een horizontaal taboe (tussen broers):

het kannibalismeverbod

- verbod de ander te doden om hem op te eten: i.e., de ander als middel (als dood object) te behandelen
- horizontaal: *mensheid als gelijken* – hoezeer we ook verschillen, we delen de menselijke conditie

- een verticaal taboe (tussen generaties):

het incestverbod

- verbod om tussen de generaties te huwen, i.h.b. binnen dezelfde familie
- verticaal: *mensheid als historisch* – respect voor de volgorde van de generaties

➤ *gelijkheid & geschiedenis = menselijke beschaving*

9

Totems

Taboes vergen totems voor hun implementatie.

- ~ geen spontane empathie voor het kannibalisme- of het incestverbod
 - ◊ een kind is niet empathisch met de verboden die hem worden opgelegd
 - ◊ er is geen natuurlijke empathie waarom we moeten stoppen bij rood licht en mogen doorrijden bij groen licht

Totems zijn regulerende structuren gebaseerd op arbitrariteit.

e.g. *waarom een geittotem en geen konijntotem?*

- We houden ons aan de taboes niet omdat we ze aanvoelen of begrijpen maar omdat we ons onderworpen hebben aan arbitraire regulering.

Taboes zijn de funderende principes voor wetten;
het zich onderwerpen aan wetten (of taboes) =
castraties.

10

Tegenover de verboden, één gebod: altruïsme

Altruïsme is de keerzijde van zowel

- cannibalismeverbod ↔ **broederlijkheidsgebod**
de andere als doel, als broeder bejegenen
- incestverbod ↔ **exogamiegebod**
de ander uit de andere stam (andere taal, andere gewoonten etc.) in de eigen intimiteit insluiten, omhelzen

Beschaving: dubbel altruïsmegebod!

11

⇔ altruïsme : dubbele onvoorwaardelijkheid

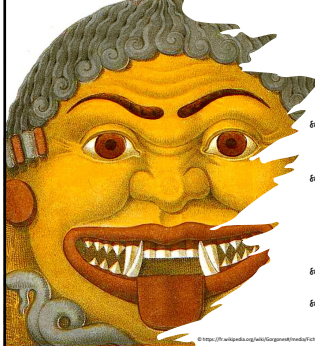
- jegens de andere: enige voorwaarde = menselijke conditie
- jegens de insluitingsbeweging: zonder reserve, aan de horizon: die van de grootste intimiteit (i.e., huwen, familie worden)

= *liefde*

12

13

het monster

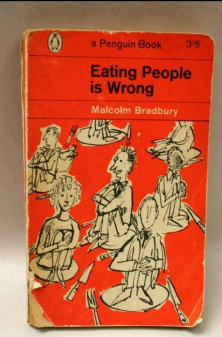
Is monster, wie transgressief is jegens de beschavingswaarden:

- i.h.b. **het overtreden van de verboden**: kannibalismeverbod (gebruiken van anderen) & incestverbod (incest en misbruik)
- maar ook **het niet opvolgen van de geboden** (gelijkheid, respect voor de generaties, altruïsme)

Het overtreden van de beschavingswaarden in de gemeenschap:

- gevoel: oninvoelbaar(?)/niet begrepen: buiten bereik van empathie: bevreemding
- oordeel: deloyaal als broeder in de broederketen: beoordeeld/veroordeeld

14

We zijn allemaal monsters

- We overtreden allen de beschavingswaarden (soms)
 - niet enkel de geboden (i.h.b. het altruïsmegebod)
 - maar ook de verboden (e.g. utilitair omgaan met anderen).
- Het transgressieve huist in onze psychische motor: elk fantasma heeft een transgressieve kern...

15

.... het fantasma

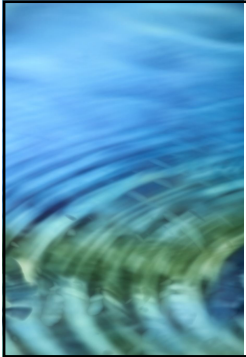
Twee fantasmatische reeksen reguleren de verhouding tot 'de ander' (Freud, 1915)

- kijken/zichzelf bekijken/bekeken worden: **voyeurisme-exhibitionisme**
- handelen/zichzelf behandelen/behandeld worden: **masochisme-sadïsme**

≈ varianten in een specifieke motorische modaliteit van de algemeen motorische opstelling:

- doen/zichzelf aandoen/aangedaan worden (**meester-slachtoffer**)

16

de ander/het subject van
het fantasma is **object**

de logica van de reeks is

- *actieve modus*: subject = onderwerp, ander = lijdend voorwerp
- *reflexieve modus*: subject = onderwerp & lijdend voorwerp
- *passieve modus*: ander = onderwerp, subject = lijdend voorwerp

→ *actieve modus*: **transgressie**: monster naar 'de ander' toe!

→ *reflexieve modus*: **transgressie**: monster naar zichzelf toe!

Logische gevolgen:

- 1) fantasma: steeds transgressie
- 2) **men is ook monster naar zichzelf toe**
- 3) de ander van het fantasma = nooit meer dan het door ons gemaakte object (de 'dode' ander)

17

18

19

fantasmatische &
liefdesverhouding

↔ **liefde in het fantasma**: verliefdheid op de ander als **object**
 ☆ transgressieve kern maakt dat men 'pakt' bij elkaar ('lijm')
 ☆ ook transgressieve kern bij elk begin, elke inauguratie

↔ **liefde voorbij het fantasma**: liefde voor de ander als **subject**
zowel in als voorbij het fantasma: **niet liefde op basis van het vertrouwde?**
dus misschien niet: liefde op basis van empathie, begrip, het zichzelf in de ander terugvinden (zelfde waarden, passies, referenties etc.)?
merk op als niet liefde op basis van empathie etc.: liefde beste middel voor exogamie ('*brassage*' des populations)

20

liefde is 'iets over hebben'

↪ voor de ander voorbij het fantasma

- ◇ de andere ander
- ◇ de vreemde ander, de bevreemdende ander
- ◇ de ander in wie men niet kan inkomen

↪ voor zichzelf in en voorbij het eigen fantasma

- ◇ voor zichzelf als onderwerp van het fantasma
- ◇ voor zichzelf als lijdend voorwerp (object) van het fantasma
- ◇ voor zichzelf voorbij het fantasma
- ◇ voor zichzelf als bevreemdende 'ander'

21

**eros en liefde
in de socius**

22

**eros
vermenselijkt**

↪ **eros** – de sensuele of seksuele dimensie van de liefde – **vermenselijkt** :

een erotische bejegening door de ander

- ★ haalt de objectdimensie van het bestaan binnen een verhouding, een adres
- ★ verlicht die (morbiede) objectdimensie voor het subject

23

Georges Brassens (2): Don Juan

*Hulde aan don Juan, voor zijn glimlach naar zij, die door alle anderen werd genegeerd!
Dit meisje ziet er niet uit, deze wil ik! (...)*
Hulde aan don Juan voor zijn date met zij, die wordt links gelaten, door de liefde verloochend (...)
Hulde aan don Juan voor zijn galante woorden aan zij die door de anderen nooit het hof werd gemaakt! (...)

Hulde aan don Juan die het meisje met kussen bedolft dat de anderen weigerden te kussen! (...)
Hulde aan die goede ius die, bij koud warm weer, de penis van de kluns in haar hand ontdooide!
En hulde aan don Juan die op een avond deze onterfde kont aan het glimmen bracht die tot dan toe enkel wist wat zitten was! (...)
Dit meisje ziet er niet uit, deze wil ik!

24

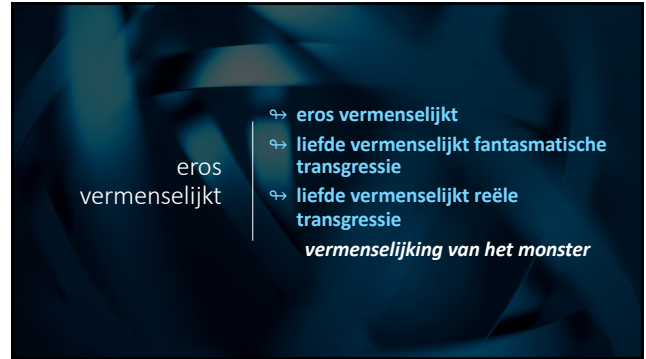
↪ eros vermenselijkt
↪ liefde vermenselijkt fantasmatische transgressie

intimiteit als veilige scene voor de opvoering van het fantasma

- ★ wanneer een fantasmatisch transgressieve kern 'aan zijn trekken komt', komt er eros vrij
 - voor iets anders in zichzelf
 - voor zichzelf, voor/met anderen
- ★ dat andere: het creatieve voorbij het deel herhalingsdwang
 - herhalingsdwang: losgeld voor het verleden
 - het creatieve: nieuwe mogelijkheden aan de horizon

eros vermenselijkt

25

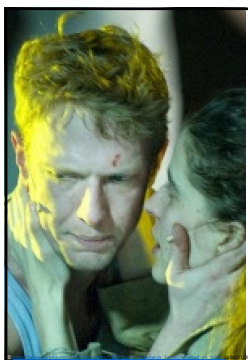

eros vermenselijkt

↪ eros vermenselijkt
↪ liefde vermenselijkt fantasmatische transgressie
↪ liefde vermenselijkt reële transgressie

vermenselijking van het monster

26

Dostojewski

- Raskolnikov pleegt een verachtelijke, gratuite misdaad

Sonia, zijn geliefde: *Hoe, zeg me, hoe kunnen we buiten de mensen leven?*

over Dounia, zijn zus: *Hij zag dat ook deze hem haar liefde bracht.*

we blijven van je houden, we sluiten je niet uit
- Die omhelzing **"overrompelde plots zijn ziel en verzachtte het."** Hij verzette er zich niet tegen; twee tranen ontsprongen aan zijn ogen en parelden aan zijn wimpers"

27

Georges Brassens: *Celui qui a mal tourné*

C'est alors que j'ai mal tourné: N'y allant pas par quatre chemins, j'estourbis en un tournemain, en un coup de bûche excessif, un noctambule en or massif (...)

Au bout d'un siècle, on m'a jeté à la porte de la Santé. Comme je suis sentimental, je retourne au quartier natal.

Baissant le nez, rasant les murs, mal à l'aise sur mes fémurs, m'attendant à voir les humains se détourner de mon chemin.

Y en a un qui m'a dit "salut, te revoir, on n'y comptait plus », y en a un qui m'a demandé des nouvelles de ma santé.

Lors, j'ai vu qu'il restait encore du monde et du beau monde sur terre et j'ai pleuré, le cul par terre, toutes les larmes de mon corps.

Het was toen dat ik in de fout in ging: ik ging recht op mijn doel af en sloeg een nachtbraker, die zijn weelde ten toon spreidde, neer met een buitensporige klap. (...)

Na wel honderd jaren werd ik uit de gevangenis gegooid. Teerhartig als ik ben, keer ik naar mijn geboortedorp terug, met neergeslagen blik, schierend langs de muren, wankel op de benen, ***in de verwachting dat de mensen me zouden mijden.***

Maar één zijn me: "hé hallo, we dachten dat we je nooit meer zouden terugzien", een andere vroeg me hoe het met me ging.

Toen zag ik dat er nog volk was op aarde, en schoon volk en, tegen de grond geslagen, weende ik me de ogen uit.

28

een andere ethiek jegens het monster

↪ **jegens het monster**

- ★ het monster 'koesteren' om voorbij het monster te raken:
onvoorwaardelijkheid = vertrouwen = hefboom
- ★ en niet: het monster doden/bevechten om ervan af te zijn
voorwaardelijkheid = wantrouwen = ondermijning

↪ **jegens zichzelf (het monster in zich):** zelfde principe

- ★ onderkennen van de transgressieve neigingen
- ★ fantasmatische beleving in de intimiteit vermindert druk van het fantasma in de sociale sfeer

29

30

...onbegrensd koesteren van het monster?

liefde ontslaat niet van de beperking door regels en wetten

↪ **reële transgressie:**

- ★ gerechtigheid: straf = inlossing van de schuld jegens de broederketen, 'rédemption'
- ★ geen dubbele straf: na de straf, heropname in de broederketen
- ★ niet steeds mogelijk om 'iets over te hebben', in dat geval 'het met het ondraaglijke doen'

↪ **fantasmatische transgressie:** wat kan is wat kan binnen de eigen grenzen en die van de erotische partners

31

liefde is
onvoorwaardelijk
maar niet
onbegrensd

↪ **onvoorwaardelijk:** geen voorwaarde boven het delen van de menselijke 'conditie'

↪ **niet onbegrensd:** 'wat niet mogelijk is in de liefde heeft met mij en mijn grenzen te maken, en niet bij voorwaarden die ik jou opleg'

↪ **verwarring in de liefde:** het onbegrensd kan niet als bewijs dienen voor het onvoorwaardelijke

32

33

34